

KONSTYTUCJA 3 MAJA

Uchwalenie **Konstytucji 3 maja** – obraz Jana Matejki, 1891

Konstytucja 3 Maja 1791 roku była pierwszą spisaną ustawą zasadniczą w Europie i drugą na świecie – po Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki. Konstytucja została uchwalona przez Sejm Czteroletni, obradujący pod wężem konfederacji. Obowiązywała w sumie przez 14 miesięcy. Pomyślana jako zasadniczy krok na drodze naprawy państwa była próbą unowocześnienia ustroju upadającej Polski i ratowania jej suwerenności.

Przekształcała państwo w monarchię konstytucyjną. Reformowała ustrój przekreślając tzw. prawa kardynalne, narzucone i gwarantowane przez obce mocarstwa. W 11 rozdziałach regulowała zagadnienia religii panującej, statusu szlachty i ziemiaństwa, mieszczan, chłopów, władzy prawodawczej, wykonawczej i sędowniczej, edukacji dzieci królewskich i sprawy wojska. Wprowadzała zasadę trójpodziału władzy. Wyrazicielem suwerennej woli narodu miał być dwuizbowy Sejm. Dziedziczny władca przewodniczył organowi ministerialnemu, będącemu najważniejszym organem władzy wykonawczej (Straż Praw). Wymiar sprawiedliwości miał być oddzielony od władzy wykonawczej i ustawodawczej. Mimo utrzymania federacyjnego charakteru państwa polsko-litewskiego dokonano centralizacji szeregu instytucji państwowych.

W 1792 roku Rosja zdecydowała się na zbrojną interwencję przeciw Polsce. Rozpoczęła się wojna rosyjsko-polska w obronie Konstytucji 3 Maja. Ostatecznie doszło do okupacji Polski, obalenia Konstytucji i drugiego rozbioru państwa.

Konstytucja 3 Maja była (i pozostaje) jednym z fundamentów polskiej tradycji republikańskiej. Była punktem odniesienia dla tradycji i dążeń niepodległościowych w latach rozbiorów, okupacji i komunistycznego zniewolenia. Fakt, że została obalona na skutej interwencji rosyjskiej i kolejnych rozbiorów nie pozwolił na to, aby stała się jednym z fundamentów tożsamości europejskiej. Jednak jej znaczenie dla polskiego myślenia o wolności okazało się ponadczasowe: było powodem do dumy i źródłem wzmocnienia samooceny każdego z pokoleń przypominających Europie o prawie Polaków do wolności – stawiających postulat powrotu Polski na mapę polityczną kontynentu i pełnej niepodległości.

źródło: <http://www.prezydent.pl>